

OPIS PRZEDMIOTU/MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim Garncarstwo Słowiańszczyzny Zachodniej we wczesnym średniowieczu (VI-XIII w.)
2.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku angielskim
3.	Jednostka prowadząca przedmiot Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych, Instytut Archeologii
4.	Kod przedmiotu/modułu 22-AR-S2-KSpePR
5.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub fakultatywny</i>) obowiązkowy
6.	Kierunek studiów archeologia
7.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień lub jednolite studia magisterskie</i>) II stopień
8.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) I rok
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) letni
10.	Forma zajęć i liczba godzin konwersatorium 30
11.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia Paweł Rzeźnik, dr
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu oraz zrealizowanych przedmiotów - w zakresie wiedzy: znajomość głównych pojęć i przedmiotu badań archeologii; - w zakresie umiejętności: umiejętność wyszukiwania, analizowania i użytkowania informacji z wykorzystaniem różnorodnych metod; umiejętność samodzielnego zdobywania wiedzy pod kierunkiem opiekuna naukowego;
13.	Cele przedmiotu Celem przedmiotu jest pogłębienie i poszerzenie wiedzy na temat jednej z najbardziej podstawowych gałęzi wytwórczości wczesnego średniowiecza. Kurs w sposób systematyczny – tematyczny prezentuje podstawowe zagadnienia z zakresu produkcji

	<p>garncarskiej, wskazuje walory i ograniczenia poznawcze źródeł, omawia metody badań oraz aktualny stan studiów nad poszczególnymi aspektami wczesnośredniowiecznej produkcji garncarskiej. W ramach kursu podejmowane jest zagadnienie zróżnicowania regionalnego wytwórczości garncarskiej oraz kwestia uwarunkowań społeczno-kulturowych stopnia specjalizacji garncarstwa na obszarze Słowiańszczyzny Zachodniej od VI do XIII w.</p>	
14.	<p>Zakładane efekty kształcenia</p> <p><u>Wiedza:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – student pozna metody analizy cech technologiczno-technicznych ceramiki zabytkowej – student pozna kolejne etapy produkcji garncarskiej – student będzie znał i rozumiał podstawową terminologię z zakresu technologii garncarskiej – student będzie znał podstawowe instrumentarium stosowane w warsztacie garncarskim – student będzie znał podstawowe kategorie technologiczno-stylistyczne ceramiki wczesnośredniowiecznej – student będzie znał główne etapy rozwoju garncarstwa wczesnośredniowiecznego oraz ich ramy czasowe <p><u>Umiejętności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – student będzie potrafił rozpoznać, nazwać i objaśnić zasadę działania podstawowych konstrukcji kół i pieców garncarskich – student będzie potrafił zaobserwować i określić podstawowe cechy technologiczne ceramiki oraz ślady poprodukcyjne na ceramice – student będzie potrafił powiązać analizowaną ceramikę z określonym etapem rozwoju garncarstwa wczesnośredniowiecznego <p><u>Kompetencje społeczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – student rozumie potrzebę interdyscyplinarnej współpracy badawczej w studiach nad ceramiką zabytkową; 	<p>Symbole kierunkowych efektów kształcenia:</p> <p>K_W07</p> <p>K_W04</p> <p>K_W02</p> <p>K_W12</p> <p>K_W02</p> <p>K_W04</p> <p>K_U01</p> <p>K_U05</p> <p>K_U07</p> <p>K_K02</p>

	<p>– student ma świadomość wartości historycznej badań nad dawną technologią dla poznania rozwoju cywilizacyjnego i jest przygotowany do propagowania tych wartości w działalności popularyzatorskiej i rekonstrukcyjnej</p>	<p>K_K05, K_K06</p>
<p>15.</p>	<p>Treści programowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uwagi ogólne i informacje wstępne do przedmiotu: tematyka, cele, literatura, wymagania i zasady oceny, organizacja zajęć. 2. Warsztat badawczy archeologa w studiach nad garncarstwem: analiza makroskopowa, archeometria, archeologia eksperymentalna. 3. Technologia procesu ceramicznego. Podstawowe zagadnienia, terminologia, pojęcia. 4. Wyposażenie wczesnośredniowiecznego warsztatu garncarskiego: drobne narzędzia, koła garncarskie, urządzenia do wypalania naczyń (3 spotkania). 5. Wczesnośredniowieczne masy garncarskie: surowce, domieszki, receptury (2 spotkania z prezentacją okazów). 6. Wczesnośredniowieczne sposoby i techniki wykonywania naczyń: podsypki, przymocowywanie do i odcinanie od koła, centrowanie naczyń, techniki lepienia, techniki obróbki powierzchni, techniki zdobienia, szklwienie, wypalanie naczyń (3 spotkania z prezentacją okazów). 7. Organizacja produkcji, dystrybucja naczyń i problem znaków garncarskich we wczesnym średniowieczu w świetle badań archeologicznych. 8. Rozwój warsztatu garncarskiego u zachodnich Słowian w VI-XIII w. w ujęciu diachronicznym i synchronicznym. 9. Przemiany garncarstwa a procesy społeczno-kulturowe na obszarze Słowiańszczyzny Zachodniej od VI do XIII w. 	
<p>16.</p>	<p>Zalecana literatura (brak skryptów i podręczników; literatura mocno rozproszona)</p> <p>Biermann F., Pust A., Keramikbrand und Töpferöfen im nordwestslawischen Raum, <i>Offa</i> 65/66 (2008/2009), 2011, s. 135-164.</p> <p>Bobriniskij A. A., Drevnerusskij gončarnyj krug, <i>Sovetskaja Archeologija</i>, 1962, nr 3, s. 33 - 52.</p> <p>Bobriniskij A. A., Gončarstvo vostočnoj Evropy, Moskva 1978.</p> <p>Buko A., Czytelność znaków garncarskich a zagadnienie ich funkcji, <i>Archeologia Polski</i>, t. 27, 1982, z. 1, s. 79-109.</p> <p>Chropovský B., Slovanské hrnčiarске pece v Nitre, <i>Archeologické rozhledy</i>, R. 11, 1959, s. 818-825; obr. 297-304, 314-315.</p> <p>Dvorská J., Experimentales Brennen von Keramik - eine naturwissenschaftliche Studie, <i>Archeologické rozhledy</i>, R. 53, 2001, z. 1, s. 45-58.</p> <p>Gunia P., Gruszka B., Technologia i zaplecze surowcowe wczesnośredniowiecznej ceramiki użytkowej ze stanowiska 4 w Klenicy w świetle badań petrograficznych, [w:] <i>Ogień – żywioł ujarzmiony i nieujarzmiony</i>, red. A. Jaszewska, A. Michalak, Zielona Góra 2011, s. 349-369.</p> <p>Hołubowicz W., <i>Garncarstwo wiejskie zachodnich terenów Białorusi</i>, Toruń</p>	

	<p>1950.</p> <p>Hołubowicz W., <i>Garncarstwo wczesnośredniowieczne Słowian</i>, Studia Archeologiczne, t. 1, Wrocław 1965.</p> <p>Justová J., Hrnčířské čepely z doby hradištní v Čechách, <i>Praehistorica</i>, 8, <i>Varia Archaeologica</i> 2, Praha 1981, s. 277 - 280.</p> <p>Kara M., Wrzesiński J., <i>Przyczynek do studiów nad wczesnośredniowiecznymi narzędziami garncarskimi z terenu Polski, Słowiańszczyzna w Europie średniowiecznej</i>, t. 2, Wrocław 1996, s. 155-163.</p> <p>Kempke T., <i>Slawische Keramik</i>, [w:] <i>Handbuch zur mittelalterlichen Keramik in Nordeuropa</i>, red. H. Lüdtkke, K. Schietzel, Neumünster, t. 1, 2001, s. 209-256, t. 3, Tabl. 265-310.</p> <p>Kozydra Z., Wyrwicki R., <i>Surowce ilaste</i>, Warszawa 1970, s. 8-44.</p> <p>Kubica-Kabacińska E., <i>Podkrakowska ceramika „biała” w świetle nowszych badań</i>, <i>Sprawozdania Archeologiczne</i>, t. 52, 2000, s. 405-418.</p> <p>Kurnatowska Z., <i>Główne momenty w rozwoju wczesnośredniowiecznego garncarstwa polskiego</i>, <i>Kwartalnik Historii Kultury Materialnej</i>, R. 21, 1973, nr 3, s. 435 - 447.</p> <p>Lepówna B., <i>Garncarstwo gdańskie w X - XIII wieku</i>, Gdańsk wczesnośredniowieczny, t. 7, Gdańsk 1968.</p> <p>Pleiner R., <i>Brennversuche in einem nachgebildeten slawischen Töpferofen</i>, <i>Slovenska Archeológia</i>, 36, 1988, nr 2, s. 299-308.</p> <p>Poláček L. (red), <i>Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert</i>, <i>Internationale Tagungen in Mikulčice</i>, t. 2, Brno 1995.</p> <p>Poláček L. (red), <i>Frühmittelalterliche Graphittonkeramik in Mitteleuropa. Naturwissenschaftliche Keramikuntersuchungen</i>, <i>Internationale Tagungen in Mikulčice</i>, t. 4, Brno 1998.</p> <p>Pankiewicz A., 2012, <i>Relacje kulturowe południowego Śląska i północnych Moraw i Czech w IX-X wieku w świetle źródeł ceramicznych</i>, Wrocław.</p> <p>Reinfuss R., <i>Piece do wypału naczyń w polskim garncarstwie ludowym</i>, <i>Etnografia Polska</i>, t. 3, 1960, s. 329-350;</p> <p>Rzeźnik P., Stoksik H., <i>Problem of the glazed ceramics production in the pottery of medieval Silesia</i>, <i>Archeologické Rozhledy</i>, R. 63, 2011, s. 466-484.</p> <p>Staňa Č. (red.), <i>Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert</i>, <i>Internationale Tagungen in Mikulčice</i>, t. 1, Brno 1994.</p> <p>Stoksik H., <i>Technologia warsztatu ceramicznego średniowiecznego Śląska w świetle badań specjalistycznych i eksperymentalnych</i>, Wrocław 2007.</p> <p>Stoksik H., Rzeźnik P., <i>Domieszki schudzające i konstrukcyjne. Nowy kierunek interpretacji wyników badań fizykochemicznych średniowiecznych mas garncarskich</i>, <i>Szkło i Ceramika</i>, R. 59, 5/2008, s. 30-38.</p> <p>Varadzin L., <i>Hrnčířská výroba ve východní části střední Evropy 6.-13. století v archeologických pramenech</i>, <i>Archeologické Rozhledy</i>, R. 62, 2010, s. 17-71.</p> <p>Wyszomirski P., Galos K., <i>Surowce mineralne i chemiczne przemysłu ceramicznego</i>, Kraków 2007, s. 88-118.</p>
17.	<p>Forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu, sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia: konwersatorium: kontrolowanie frekwencji, aktywności i praktycznych umiejętności analityczno-identyfikacyjnych na zajęciach; ocena stopnia opanowania zagadnień omawianych na zajęciach na podstawie pisemnego sprawdzianu końcowego.</p>

18.	Język wykładowy polski	
19.	Obciążenie pracą studenta	
	Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
	Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem: - konwersatorium:	30
	Praca własna studenta np.: - przygotowanie do zajęć: - czytanie wskazanej literatury: - przygotowanie do sprawdzianu:	25 25 20
	Suma godzin	100
	Liczba punktów ECTS	4

*objaśnienie symboli:

K (przed podkreśleniem) - kierunkowe efekty kształcenia

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K (po podkreśleniu) - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia